

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR. 410.019.02.2020

Jan Smarduch
Wójt Gminy
Nowy Targ
ul. Bulwarowa 9
34-400 Nowy Targ

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Nowy Targ, ul. Bulwarowa 9, 34-400 Nowy Targ (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Smarduch, Wójt Gminy Nowy Targ ¹ (dalej: Wójt)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie warunków, w tym finansowych, umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.2. Realizacja zadań dotyczących podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.
Okres objęty kontrolą	od 1 stycznia 2018 r. do 15 grudnia 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	Małgorzata Kram, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/146/2020 z 29 września 2020 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ od 1990 r.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Gmina Nowy Targ w niepełnym zakresie wywiązywała z obowiązku wynikającego z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym⁴, w zakresie wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowej (słowackiej) i etnicznej (romskiej), zamieszkujących na terenie Gminy.

Gmina w latach objętych kontrolą zapewniła dzieciom mniejszości narodowej objętym obowiązkiem szkolnym możliwość nauki języka słowackiego, w tym w okresie zagrożenia COVID-19. W ocenie NIK, nie podjęto dostatecznych działań, aby uczniom tym zapewnić możliwość poznawania własnej historii i kultury. Zatwierdzone przez Gminę jako organ prowadzący arkusze organizacyjne szkół podstawowych nie przewidywały nauki historii i kultury Słowacji dla uczniów języka słowackiego jako języka mniejszości.

NIK negatywnie ocenia fakt, że Gmina nie dokonywała rozpoznania potrzeb kulturowych mniejszości, nie planowała żadnych zadań na rzecz wspierania ich tożsamości kulturowej, nie przygotowywała ofert kulturalnych kierowanych do mniejszości, jak również nie pozyskiwała środków finansowych na wspomaganie ich działalności kulturalnej.

W kontrolowanym okresie Gmina podejmowała działania mające na celu poprawę warunków bytowych społeczności romskiej, pozyskując środki finansowe na remont budynków, mieszkań oraz na program zdrowotny. Dokonano rozpoznania potrzeb socjalno-bytowych mniejszości romskiej, a następnie pozyskiwano środki w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020⁵ na poprawę tych warunków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie warunków, w tym finansowych, umożliwiających podtrzymanie poczucia tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie Gminy Nowy Targ w okresie objętym kontrolą zamieszkiwała ludność należąca do mniejszości narodowej słowackiej i mniejszości etnicznej romskiej. Według danych na 30 czerwca 2020 r. w Gminie mieszkało 23 976 osób, przy czym Gmina nie posiadała danych dotyczących liczby osób należących do mniejszości. Dane ze spisu ludności z 2002 r. wykazały, że przy liczbie ludności 21 563 liczba osób należących do mniejszości narodowej lub etnicznej wynosiła 63, co stanowiło 0,3% ogółu mieszkańców Gminy, natomiast liczba mieszkańców deklarujących używanie w kontaktach domowych języka mniejszości wynosiła 71 osób, tj. 0,3% ogółu mieszkańców.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 823, dalej: ustawa o mniejszościach,

⁵ Dalej: Program integracji.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Według danych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO)⁷ 60 uczniów należało do słowackiej mniejszości narodowej i trzech do romskiej mniejszości etnicznej (3,08% uczniów objętych obowiązkiem szkolnym w Gminie Nowy Targ).

(dowód: akta kontroli str. 83 do 92, 218 do 220, 270 do 272, 606 do 609)

Statut⁸ Gminy Nowy Targ, przyjęty uchwałą Rady Gminy Nowy Targ z dnia 6 września 2018 r., nie określał rozwiązań organizacyjnych dotyczących spraw mniejszości oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

(akta kontroli str. 49 do 53, 93 do 96, 203)

W przyjętym zarządzeniu Wójta Gminy z dnia 22 kwietnia 2013 r. Regulaminie organizacyjnym 9 stycznia 2017 r. wprowadzono zmianę⁹ przypisując obsługę „zadań na rzecz społeczności romskiej” do zadań: Wydziału Finansowego, Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Inwestycji i Wydziału Rolnictwa i Gospodarki Nieruchomościami. W strukturze Urzędu nie wyznaczono komórki odpowiedzialnej wyłącznie za realizację zadań na rzecz mniejszości.

(akta kontroli str.3 do 48, 203)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu nie uczestniczyli w spotkaniach, konferencjach lub szkoleniach o tematyce dotyczącej mniejszości narodowych/etnicznych lub z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji rasowej i ksenofobii.

Wójt wyjaśnił, że pracownicy Urzędu nie uczestniczyli w takich spotkaniach, konferencjach lub szkoleniach, ponieważ Urząd nie otrzymywał informacji o organizacji takich szkoleń. Ponadto wskazał, że „żadna z organizacji czy też mniejszości narodowych nie zgłaszała potrzeb w zakresie organizacji przez Urząd szkoleń o wspomnianej tematyce (...) Spotkania i szkolenia organizowane są przez Towarzystwo Słowaków w Polsce (...) zainteresowani mieszkańcy uczestniczą w tych spotkaniach”.

(akta kontroli str. 96, 203 do 207, 610 do 614)

Zadania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych były wykonywane przez sześć z 24 jednostek organizacyjnych: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: GOPS), Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół Gminy Nowy Targ (dalej: ZEAS) i trzy szkoły podstawowe.

W strukturze Gminnego Ośrodka Kultury (dalej: GOK) funkcjonował Wiejski Dom Kultury w Krempachach, w którego siedzibie odbywały się różnego rodzaju spotkania, w tym coroczny, tradycyjny przegląd spiskiego i słowackiego folkloru na Ostatkach - Fašiangach, organizowanych przez Towarzystwo Słowaków w Polsce.

Zadania jednostek oświatowych na rzecz mniejszości narodowych/etnicznych wynikające z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰ (dalej: u.s.o.) realizowały trzy szkoły podstawowe. Uczniowie należący do słowackiej mniejszości narodowej uczęszczali do dwóch szkół na terenie Gminy, a ich liczba w podziale na szkoły kształtowała się następująco:

- Szkoła Podstawowa w Krempachach – 37, co stanowiło 32,8% wszystkich uczniów szkoły (113);
- Szkoła Podstawowa w Nowej Białej – 23, co stanowiło 15,4% wszystkich uczniów szkoły (149).

⁷ Według stanu na 30 września 2020 r.

⁸ Poprzednio w brzmieniu przyjętym uchwałą Nr XXXV/359/2014 Rady Gminy Nowy Targ z dnia 27 maja 2014 r. ze zmianami przyjętymi uchwałą Nr IX/79/2015 Rady Gminy Nowy Targ z dnia 13 października 2015 r. oraz uchwałą Nr XXVII/292/2017 Rady Gminy Nowy Targ z dnia 19 września 2017 r. w sprawie: uchwalenia zmian w Statucie Gminy Nowy Targ.

⁹ Zarządzeniem nr 120.3.2017.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, ze zm.

Troje uczniów należących do romskiej mniejszości etnicznej uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Ostrowsku, stanowiąc 3,2% wszystkich uczniów szkoły (95). W latach objętych kontrolą Szkoła nie prowadziła dla uczniów mniejszości narodowej nauki własnej historii i kultury, co było niezgodne z przepisami rozporządzenia w sprawie podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej¹¹ (opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 3 do 47, 58, 230)

W latach objętych kontrolą w Gminie nie było przypadków likwidacji lub obniżenia stopnia organizacyjnego szkół z językiem mniejszości narodowej.

W ww. okresie na terenie Gminy nie prowadzono nauczania języka mniejszości w międzyszkolnych zespołach nauczania.

Realizacja zadań na rzecz narodowej mniejszości słowackiej nie została powierzona na piśmie żadnemu pracownikowi Urzędu lub jednostek organizacyjnych Gminy. Dziewięciu pracownikom Urzędu w zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powierzono na piśmie wykonywanie zadań „na rzecz społeczności romskiej”, takich jak: realizacja projektu integracji na rzecz społeczności romskiej; bieżące księgowanie zaangażowania i kosztów; bieżące księgowanie wydatków; sporządzanie list płac, przekazywanie składek ZUS, FP i podatku, bieżące księgowanie dotacji.

(akta kontroli str. 3 do 47, 203, do 207, 281 do 292)

1.2. Gmina nie była wpisana do Rejestru gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości, prowadzonego przez ministra właściwego ds. wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych. Na obszarze Gminy nie używano zatem dodatkowych tradycyjnych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych w języku mniejszości.

W okresie objętym kontrolą Rada Gminy nie składała do Wojewody Małopolskiego wniosków w sprawie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o mniejszościach. Gmina nie była również wpisana do Urzędowego Rejestru Gmin, w których używany jest język pomocniczy.

(akta kontroli str. 99, 203 do 209, 281 do 282)

1.3. W okresie objętym kontrolą problematyka mniejszości narodowych i etnicznych nie była przedmiotem obrad Rady Gminy. Natomiast Wójt na sesjach Rady Gminy składał sprawozdania ze swej działalności, w których informował Radę Gminy m.in. o zadaniach realizowanych na rzecz nauki języka mniejszości (zadania oświatowe) i społeczności romskiej, tj. remontach mieszkań, realizacji programu zdrowotnego.

(akta kontroli str. 118 do 140, 203 do 217, 281 do 282)

1.4. W okresie objętym kontrolą w Gminie nie przyjęto i nie realizowano żadnego programu lokalnego obejmującego działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych, poza Lokalnym Programem na rzecz Integracji Społeczności Romskiej w Gminie Nowy Targ na lata 2018-2020¹².

W Urzędzie nie prowadzono rozpoznania potrzeb mniejszości narodowej słowackiej w zakresie podtrzymywania tożsamości narodowej i kulturowej tej mniejszości.

(akta kontroli str. 203 do 209, 281 do 282, 595 do 605)

¹¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1627); dalej: rozporządzenie w sprawie podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej.

¹² Dalej: Lokalny Program Integracyjny.

1.5. W budżecie na wspieranie zadań/inicjatyw dotyczących romskiej mniejszości etnicznej w poszczególnych latach zaplanowano (plan po zmianach) i wydatkowano środki z Programu integracji, odpowiednio w:

- 2018 r. – 1 024,5 tys. zł (wydatkowano 350,5 tys. zł tj. 34,0%); środki własne Gminy 21,6 tys. zł;
- 2019 r. – 100,8 tys. zł (wydatkowano 94,1 tys. zł, tj. 93,4%); środki własne Gminy 6,7 tys. zł;
- 2020 r.¹³ – 40,0 tys. zł (wydatkowano 25,1 tys. zł, tj. 62,84%); środki własne Gminy 0 zł.

(akta kontroli str. 79 do 81, 642 do 643)

1.6. W Urzędzie realizowano obowiązki wynikające z art. 50 ust. 2-5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁴ i potwierdzano dane zamieszczane w SIO przez dyrektorów prowadzonych przez Gminę szkół, dotyczące m.in. liczby uczniów należących do mniejszości i etatów nauczycielskich.

(akta kontroli str. 83 do 92, 100 do 117, 273 do 280)

1.7. Dochody Gminy z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej wyniosły 22 278,367 tys. zł w 2018 r., 22 666,489 tys. zł w 2019 r. i 23 458,439 tys. zł w 2020 r. Zawarte w nich kwoty zwiększające subwencję oświatową środkami na nauczanie języka mniejszości narodowych wyniosły odpowiednio 588,421 tys. zł, 582,850 tys. zł i 585,767 tys. zł (na zadanie: uczniowie mniejszości narodowych i etnicznych). W Gminie, w okresie objętym kontrolą, zadania oświatowe na rzecz mniejszości narodowej i etnicznej realizowała Szkoła Podstawowa w Krempachach i Szkoła Podstawowa w Nowej Białej – nauczanie języka mniejszości oraz Szkoła Podstawowa w Ostrowsku, do której uczęszczały dzieci należące do mniejszości romskiej. W latach objętych kontrolą subwencja na każdy rok była zgodna z naliczeniem wynikającym z metryczki subwencji oświatowej. Urząd przelewał środki do ZEAS w wysokości złożonego przez ZEAS wniosku, w którym nie wskazywano kwoty przeznaczonej na naukę uczniów mniejszości narodowej i etnicznej (pełną kwotę uzyskaną w ramach zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej). W rocznych sprawozdaniach z wykonania planu wydatków budżetowych Gminy (Rb-28S) odnotowano całkowitą kwotę środków przekazanych poszczególnym szkołom (łącznie: subwencja oświatowa, dotacja przedszkolna i środki własne Urzędu); i tak:

- w 2018 r. kwotę: 2 712,7 tys. zł przekazano Szkole Podstawowej w Krempachach (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 290,4 tys. zł), 1 431,7 tys. zł Szkole Podstawowej w Nowej Białej (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 236 896,76 zł) i 1 372 081,93 zł Szkole Podstawowej w Ostrowsku (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 61 134,65 zł)¹⁵;
- w 2019 r. kwotę 2 617 307 zł przekazano Szkole Podstawowej w Krempachach (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 267 795,72 zł); 1 613,4 tys. zł, Szkole Podstawowej w Nowej Białej (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 275 672,07 zł) i 1 458 057,10 zł Szkole Podstawowej

¹³ Stan na 30 września 2020 r.

¹⁴ Dz. U. z 2019 r., poz. 1942 ze zm.

¹⁵ Łączna wartość dodatkowej subwencji oświatowej w 2018 r. - 588 420,99 zł.

- w Ostrowsku (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 39 381,72 zł)¹⁶;
- w 2020 r. kwotę 1 674 302 zł przekazał Szkole Podstawowej w Krempachach (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 288 639,01 zł), 1 249,5 tys. zł Szkole Podstawowej w Nowej Białej (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 271,6 tys. zł) i 1 526,1 tys. zł Szkole Podstawowej w Ostrowsku (dodatkowa kwota części oświatowej subwencji ogólnej naliczona z uwzględnieniem liczby uczniów mniejszości wynosiła 25,5 tys. zł)¹⁷.

Środki poszczególnym szkołom zostały przekazane w wysokości wynikającej z otrzymanych przez ZEAS z poszczególnych szkół faktur i wyliczonych list wynagrodzeń (wg zgłoszonych zapotrzebowań ujętych w przyjętym budżecie). Do obliczenia przekazywanych przez Gminę szkołom środków na wydatki nie uwzględniano liczby uczniów należących do mniejszości i formy nauczania.

Z wiedzy Urzędu wynikało, że dodatkowe środki z subwencji oświatowej otrzymane w latach 2018-2020 na działalność edukacyjną mniejszości narodowej i etnicznej w pełni zaspokajały potrzeby w tym zakresie. W okresie objętym kontrolą dyrektorzy ww. Szkół nie zgłaszali, iż dodatkowa część subwencji oświatowej, jaką Gmina otrzymuje i przekazuje tym szkołom na uczniów mniejszości narodowej i etnicznej, nie wystarcza na pokrycie kosztów związanych z ich edukacją.

W Urzędzie nie dokonywano kalkulacji kosztów kształcenia uczniów mniejszości narodowej¹⁸.

(akta kontroli str. 82 do 92, 152 do 169 do 202, 221 do 265, 273 do 280)

Wójt wyjaśnił, że dodatkowa kwota subwencji naliczana wagami dla uczniów mniejszości była wystarczająca na realizację niezbędnych zadań. Wskazał, że „ZEAS prowadzi analizę rachunkową opartą na wiedzy o ilości godzin przeznaczonych na naukę nauczania języka słowackiego w szkole w Krempachach i Nowej Białej oraz zadaniach realizowanych na rzecz społeczności romskiej w szkole podstawowej w Ostrowsku”. Ponadto podał, że nie ma przepisów, które nakazywałyby prowadzenie analizy środków przeznaczanych na zadania umożliwiające podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowej, a prowadzenie szkół i placówek jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 293 do 298, 610 do 619)

1.8. Stosownie do wymogów art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁹, Gmina w ramach realizacji zadań własnych prowadziła GOK. Zgodnie ze statutem należało do niego m.in. upowszechnianie i rozwijanie ludowej kultury regionu. W Statucie GOK nie odniesiono się do realizacji zadań na rzecz mniejszości.

W okresie objętym kontrolą w ramach propagowania kultury mniejszości zespoły folklorystyczne działające pod patronatem GOK uczestniczyły w corocznym Przeglądzie Folkloru Spisza i Orawy organizowanym przez Towarzystwo Słowaków w Polsce.

(akta kontroli str. 97 do 98, 203 do 209, 273 do 280, 595 do 605)

¹⁶ Łączna wartość dodatkowej subwencji oświatowej w 2019 r. - 582 849,52 zł.

¹⁷ Łączna wartość dodatkowej subwencji oświatowej w 2020 r. - 585,8 tys. zł.

¹⁸ Na potrzeby niniejszej kontroli NIK ZEAS dokonał wyliczenia kosztów wynagrodzenia i pochodnych nauczyciela języka słowackiego w jednej ze szkół, który mieścił się w przedziale ok. 64-69 tys. zł rocznie (12-15 godzin zajęć tygodniowo). Koszty wynagrodzenia asystenta romskiego mieściły się w przedziale 14-15 tys. zł rocznie (zadania realizowane były w wymiarze ½ etatu).

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 194.

1.9. W okresie objętym kontrolą Rada Gminy uchwałała na dany rok programy współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²⁰. W programach tych nie odniesiono się do współpracy z podmiotami realizującymi zadania na rzecz osób należących do mniejszości narodowej i etnicznej, zamieszkałych na terenie Gminy.

Gmina wskazała, że na jej terenie działały następujące organizacje pozarządowe realizujące zadania m.in. na rzecz mniejszości:

- Towarzystwo Słowaków w Polsce;
- Euroregion Tatry;
- Lokalna Grupa Działania Spisz-Podhale²¹;
- Związek Polskiego Spisza.

NIK zwróciła się do ww. czterech organizacji w celu uzyskania informacji na temat prowadzonej z Gminą współpracy. Trzy z nich odpowiedziały, że nie współpracują z Gminą w tym zakresie a czwarta²² nie udzieliła odpowiedzi. Z treści pisma Towarzystwa Słowaków w Polsce, ustaleń kontroli i wyjaśnień wynikało, że organizacja m.in. zaopatruje szkoły w czasopisma i podręczniki do nauki języka słowackiego, a także prowadzi szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji nauczycieli języka słowackiego.

Sekretarz Generalny Towarzystwa Słowaków w Polsce w przekazanej NIK informacji podał, że brak jest jakiegokolwiek współpracy z władzami Gminy. Towarzystwo oczekuje, iż Gmina będzie m.in.:

- wspierać Towarzystwo w podtrzymywaniu tradycji narodowej, rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej poprzez skierowanie odpowiednich programów w tym zakresie, względnie rozpisanie oferty do składania projektów na działania w tym zakresie,
- podejmować działania na rzecz mniejszości narodowej oraz jej języka poprzez popularyzację wiedzy o historii, kulturze i języku oraz tradycjach religijnych słowackiej mniejszości narodowej żyjącej na Spiszu.

LGD poinformował, że nie współpracował z Gminą w zakresie zadań na rzecz mniejszości słowackiej i nie było takich projektów, aby móc współpracować w takim zakresie. Ponadto podał, że w latach wcześniejszych realizowano projekt Interreg - Transgraniczna promocja tras turystycznych Spisza i Podhala z partnerem słowackim; a realizując program PROW 2014-2020 współpracuje z Gminą Nowy Targ.

(akta kontroli str. 97 do 98, 620 do 641)

1.10. Urząd nie dysponował dokumentacją potwierdzającą współpracę między Gminą a Wojewodą Małopolskim na rzecz mniejszości narodowej i etnicznej, w zakresie wskazanym w art. 22 ust. 1 ustawy o mniejszościach, poza realizacją zadań w ramach Lokalnego Programu Integracyjnego.

Wójt wyjaśnił, że współpraca z Wojewodą Małopolskim w zakresie realizacji zadania Lokalnego Programu Integracyjnego była wystarczająca.

(akta kontroli str. 203 do 209, 281 do 282, 615, 618)

²⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 1057

²¹ Dalej: LGD.

²² Związek Polskiego Spisza

1.11. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły informacje o wystąpieniu na terenie Gminy zdarzeń związanych z dyskryminacją, wynikającą z przynależności do mniejszości narodowej i etnicznej. Nie wpłynęły również skargi dotyczące poszanowania praw mniejszości bądź zadań realizowanych na rzecz mniejszości.

(akta kontroli str. 58, 203 do 209, 600 do 605)

1.12. Gmina nie sporządzała informacji o sytuacji mniejszości narodowych i o działaniach podejmowanych na ich rzecz, o której mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o mniejszościach, gdyż minister właściwy ds. wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych nie wystąpił z wnioskiem o takie informacje.

(akta kontroli str. 203 do 209, 281 do 282)

1.13. Informacje o realizacji zadań oświatowych dotyczące lat objętych kontrolą, przekazywane Radzie Gminy, zawierały opis działań podejmowanych na rzecz uczniów należących do mniejszości. Zgodnie z wymogami art. 11 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²³, Wójt przedstawiał Radzie Gminy informacje o stanie realizacji zadań oświatowych. Informacje te, poza danymi o liczbie uczniów należących do mniejszości słowackiej w Szkole Podstawowej w Krempachach i Szkole Podstawowej w Nowej Białej i uczniów społeczności romskiej w Szkole Podstawowej w Ostrowsku, nie zawierały opisu działań podejmowanych wobec tych uczniów.

(akta kontroli str. 118 do 140, 203 do 209)

1.14. Szkoły podstawowe w Nowej Białej i w Krempachach zapewniły uczniom naukę języka mniejszości w formie zdalnej w okresie pandemii COVID-19, w szczególności udostępniły laptopy uczniom niedysponującym własnymi środkami do nauki zdalnej. Również dyrektor Szkoły Podstawowej w Ostrowsku, do której uczęszczały dzieci romskie, zorganizował i zapewnił im możliwość nauki zdalnej.

(akta kontroli str. 273 do 280)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W arkuszach organizacyjnych szkół podstawowych: w Krempachach i w Nowej Białej na rok szkolny 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020 zatwierdzonych przez Wójta nie zaplanowano dla uczniów mniejszości narodowej nauki własnej historii i kultury i w efekcie takiej nauki nie prowadzono.

Zgodnie z postanowieniami § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym²⁴, obowiązkiem szkoły jest umożliwienie uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych nauki własnej historii i kultury. Arkusz organizacji szkoły zatwierdza organ prowadzący, zgodnie z art. 110 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 152 do 169, 273 do 282)

Wójt wyjaśnił, że zakres „kompetencji organu prowadzącego w ingerencję arkusza organizacyjnego dotyczący podstawy programowej jest niedozwolony. Odpowiada za to dyrektor, nadzór sprawuje Kurator Oświaty. (...) W Szkole Podstawowej w Nowej Białej, jak również w Szkole Podstawowej w Krempachach w szkolnych planach zajęć nie zostały umieszczone zajęcia obejmujące nauczanie własnej

²³ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm., dalej: Prawo oświatowe.

²⁴ Dz. U. poz. 1627; dalej: rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r.

historii i kultury oraz geografii Słowacji dla mniejszości narodowej słowackiej, jako zajęcia dodatkowe, oprócz 3 godzin zajęć nauki języka słowackiego, ponieważ dla uczniów byłyby to czwarta i piąta godzina tygodniowo. Wtedy uczniowie uczęszczający na zajęcia dla mniejszości mieliby nawet po 9 godzin zajęć w danym dniu. Rodzice informowani o możliwości organizacji takich zajęć dodatkowo, wyraźnie wskazują, że te dodatkowe 2 czy 3 godziny spowodowałyby rezygnację ich dzieci z zajęć języka słowackiego. W związku z taką sytuacją i licząc się z opinią rodziców, dyrektor nie występował do organu prowadzącego o przyznanie godzin na takie zajęcia”.

(akta kontroli str. 610 do 614)

NIK zwraca uwagę, że obowiązek organizacji nauczania własnej historii i kultury wynika z przepisów § 1 ust. 1 oraz § 2 ust. 1 i 5 rozporządzenia MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r.

2. Gmina nie podejmowała w okresie objętym kontrolą odpowiednich środków w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowej i etnicznej, zamieszkujących na jej terenie, oraz ich integracji obywatelskiej i społecznej. Nie prowadzono bowiem rozpoznania potrzeb mniejszości w zakresie podtrzymywania przez nie swojej tożsamości narodowej i kulturowej, nie przeprowadzono żadnego konkursu ofert oraz nie zlecono realizacji zadań na rzecz mniejszości w trybie pozakonkursowym (co opisano w pkt. 2.1 wystąpienia pokontrolnego). W toku kontroli nie przedstawiono dokumentów potwierdzających analizę potrzeb mniejszości zamieszkujących Gminę, a organizacje mniejszości zapytane o współpracę z Gminą wskazały na jej brak.

Zgodnie z postanowieniami art. 18 ust. 1 ustawy o mniejszościach, obowiązkiem organów władzy publicznej jest podejmowanie odpowiednich środków w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz integracji obywatelskiej i społecznej.

(akta kontroli str. 273 do 280, 203 do 209, 595 do 605)

Wójt wyjaśnił, że organizacje, z którymi współpracuje Gmina, „realizują działania na rzecz wszystkich mieszkańców. Mniejszości narodowe stanowią integralną część społeczeństwa, zamieszkującego teren Gminy.”

(akta kontroli str. 613 do 614)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina w latach 2018-2020 zapewniła dzieciom należącym do słowackiej mniejszości narodowej, objętym obowiązkiem szkolnym, możliwość nauki języka słowackiego, w tym w okresie zagrożenia COVID-19. Natomiast, w ocenie NIK, wskutek zatwierdzenia nieprawidłowych arkuszy organizacyjnych nie zapewniono tym uczniom możliwości poznawania własnej historii i kultury, godząc się m.in. na nieorganizowanie nauki historii i kultury słowackiej.

W ocenie NIK Gmina nie wywiązała się w sposób należyty z obowiązku wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz integracji obywatelskiej i społecznej, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy o mniejszościach. Gmina w okresie objętym kontrolą nie dokonywała rozpoznania potrzeb mniejszości (poza potrzebami socjalnymi społeczności romskiej), nie planowała żadnych zadań na rzecz wspierania ich tożsamości kulturowej, nie przygotowywała ofert kulturalnych kierowanych do mniejszości, jak również nie pozyskiwała środków finansowych na wspomaganie działalności kulturalnej mniejszości. Jedynie za pośrednictwem jednostek organizacyjnych Gminy: GOK i Szkoły Podstawowej w Krempachach i Szkoły Podstawowej w Nowej Białej umożliwiono mniejszościom prezentowanie swojej kultury.

2. Realizacja zadań dotyczących podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych

Opis stanu faktycznego

2.1. Prawidłowość realizacji zadań gminy w zakresie dotyczącym mniejszości narodowych i etnicznych oraz ich efekty

W okresie objętym kontrolą Gmina nie ogłosiła żadnego konkursu, którego zakres dotyczył działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz nie udzielała dotacji podmiotom realizującym takie zadania, ani też nie zlecała zadań w trybie pozakonkursowym.

W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy uchwalone przez Radę Gminy programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego: na lata 2018, 2019 i 2020.

Planowane kwoty na realizację ww. programów wynosiły w każdym z lat 655,0 tys. zł. W ww. uchwałach ustalono takie same cele współpracy na każdy rok, tj. budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi w środowisku lokalnym²⁵.

Na podstawie uchwał ogłoszono 16 otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych²⁶. Żaden z ww. konkursów nie dotyczył zadań skierowanych lub obejmujących mniejszości narodowe lub etniczne. Żadna z 27 organizacji, które wzięły udział w konkursach ofert, nie realizowała zadań skierowanych do mniejszości narodowych lub etnicznych.

Gmina w okresie objętym kontrolą, poza dotacją celową otrzymaną w ramach Programu integracji, nie ubiegała się i nie otrzymała innych dotacji na realizację zadań dotyczących mniejszości, w tym m.in. zadań zmierzających do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy o mniejszościach. Opis ustaleń odnośnie do zadań realizowanych w ramach Programu integracji, wielkość otrzymanej dotacji w poszczególnych latach oraz jej wykorzystanie opisano w pkt. 2.2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 59 do 81, 203 do 209, 266 do 269, 595 do 605)

2.2. Realizacja przez gminę zadań w ramach Programu integracji.

Rada Gminy, realizując wnioski po kontroli NIK z 2016 r.²⁷, uchwałą z dnia 20 grudnia 2017 r. przyjęła Lokalny Program Integracyjny. Wskazano w nim m.in., że Gminę zamieszkiwało 29 rodzin romskich²⁸ (85 osób), co stanowiło 0,51% liczby rodzin romskich zamieszkujących na terenie województwa małopolskiego.”

W dokumencie podano, że dominującymi problemami tej społeczności były ubóstwo, bezrobocie, problemy osób zależnych (niepełnosprawność, długotrwała choroba), problemy z zakresu macierzyństwa (potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub

²⁵ Cele szczegółowe: poprawa jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy, integracja podmiotów realizujących zadania publiczne, wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych, stworzenie przyjaznego środowiska dla tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje.

²⁶ Przykładowe tematy: o zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania; o zakresie ochrony i promocji zdrowia; o zakresie sprzyjania rozwoju sportu; o zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym; o zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

²⁷ I/16/005 Realizacja przez gminy województwa małopolskiego zadań w ramach programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014–2021.

²⁸ W trzech miejscowościach: Ostrowsko, Nowa Biała i Łopuszna.

wielodzielnym). Śladowo zaznaczyły się problemy uzależnień. Określono dwa cele Lokalnego Programu Integracyjnego (Poprawa sytuacji osób i rodzin doświadczających problemów społecznych²⁹; Zintegrowana społeczność romska³⁰). Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania przewidziano na koniec 2020 r.

(akta kontroli str. 141 do 150)

W roku szkolnym 2018/2019 pięcioro dzieci romskich objętych było obowiązkiem szkolnym, a w roku 2019/2020 troje dzieci romskich; frekwencja szkolna dzieci romskich wynosiła odpowiednio 84,6% i 93%. Urząd wskazał, że tak wysoka frekwencja była rezultatem pracy asystenta romskiego, który pośredniczył w kontaktach pomiędzy szkołą a rodzicami. Zadaniem asystenta romskiego była wszechstronna pomoc uczniom romskim w realizacji rocznego przygotowania przedszkolnego i realizacji obowiązku szkolnego, a w szczególności:

- odprowadzanie uczniów romskich na zajęcia lekcyjne do szkoły i do domu po zakończeniu zajęć;
- odprowadzanie dzieci romskich do szkoły na zajęcia pozalekcyjne i zajęcia świetlicowe i do domu po zajęciach;
- odprowadzanie uczniów romskich na zajęcia wyrównawcze i asystowanie w czasie tych zajęć, głównie uczniom słabo znającym język polski;
- odprowadzanie dzieci romskich na zajęcia gimnastyki korekcyjnej do sali gimnastycznej i do domu po zajęciach;
- codzienne dopilnowanie, by dzieci odrabiały zadania domowe;
- codzienny kontakt z nauczycielami;
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów z udziałem uczniów romskich,
- kontaktowanie się z gminną pomocą społeczną i organizowanie pomocy materialnej potrzebującym;
- współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w Nowym Targu;
- współpraca z ośrodkiem zdrowia, zwłaszcza w zakresie szczepień okresowych;
- pomoc w zaopatrzeniu w podręczniki i przybory szkolne.

Zadania z zakresu pomocy socjalnej m.in. społeczności romskiej realizował GOPS.

W Urzędzie oraz w jednostkach organizacyjnych Gminy³¹ za realizację poszczególnych zadań w ramach Lokalnego Programu Integracyjnego w 2018 r. odpowiadało 12 osób, w 2019 r. 13 osób oraz w 2020 r. 16 osób. Dziewięciu pracownikom Urzędu powierzono w zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności „obsługę zadań na rzecz społeczności romskiej”, „realizację projektu integracji na rzecz społeczności romskiej: bieżące księgowanie zaangażowania i kosztów”, „realizację projektu integracji na rzecz społeczności romskiej: bieżące księgowanie wydatków”, „realizację projektu integracji na rzecz społeczności romskiej: sporządzanie list płac, przekazywanie składek ZUS, FP i podatku, bieżące”. Wszystkie ww. zapisy odnosiły się wyłącznie do społeczności romskiej i nie obejmowały mniejszości narodowej zamieszkującej Gminę.

W latach objętych kontrolą Gmina realizowała 20 zadań dofinansowywanych z dotacji celowych z budżetu państwa³² na realizację zadań mniejszości,

²⁹ Jako przyczynę problemu wskazano niski poziom wykształcenia Romów, brak chęci aktywizacji, przywiązanie Romów do obecnej sytuacji oraz brak chęci poprawy swojego stanu, roszczeniowe postawy Romów wobec pomocy społecznej.

³⁰ Jako przyczynę problemu wskazano roszczeniowe postawy Romów wobec pomocy społecznej, niewystarczającą edukację społeczeństwa w zakresie problematyki romskiej, niechęć społeczeństwa wobec społeczności romskiej, niekorzystne trendy w masowej kulturze pomijające problemy społeczności romskich i marginalizujące tę grupę.

³¹ W tym pracownicy Urzędu, GOPS, ZEAS i asystent romski zatrudniony w Szkole Podstawowej w Ostrowsku.

³² Otrzymywane za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego z dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

dotyczących: zatrudnienia asystenta romskiego w szkole podstawowej, edukacji przedszkolnej i ubezpieczenia uczniów romskich, integracyjnych zajęć sportowych, podejmowania działań przyczyniających się do poprawy stanu zdrowia społeczności romskiej poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych i profilaktyki oraz zakup leków i środków medycznych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych Romów w Gminie Nowy Targ, prowadzenia świetlicy integracyjnej, remontów budynków mieszkalnych na osiedlu romskim w Gminie Nowy Targ, organizowania sportowych zajęć integracyjnych, zielonej szkoły i wycieczek integracyjnych.

(akta kontroli str. 151, 203 do 209, 281 do 282, 595 do 599)

Gmina w ramach realizacji Programu integracji otrzymała w 2018 r. dotację o łącznej wartości 366,4 tys. zł, którą wydatkowano w kwocie 350,5 tys. zł na 9 zadań³³. Łączna wartość ww. zadań wyniosła 372,1 tys. zł, wykorzystana dotacja 350,5 tys. zł, a środki własne Gminy 21,6 tys. zł.

Gmina w ramach realizacji Programu integracji otrzymała w 2019 r. dotację o łącznej wartości 100,8 tys. zł, którą wydatkowano w kwocie 94,2 tys. zł na 7 zadań³⁴. Łączna wartość ww. zadań wyniosła 100,8 tys. zł, wykorzystana dotacja 94,2 tys. zł, a środki własne Gminy 6,7 tys. zł.

Gmina w ramach realizacji Programu integracji otrzymała w 2020 r. dotację o łącznej wartości 45,5 tys. zł, którą wydatkowano w kwocie 25,13 tys. zł³⁵ na 2 zadania³⁶.

(akta kontroli str. 59 do 81, 642 do 643)

Gmina w ramach realizacji Programu integracji otrzymała w 2018 r. z zaplanowanej na 2018 r. dotacji w wysokości 1 024,5 tys. zł³⁷ otrzymała kwotę 366,4 tys. zł, którą wydatkowano w kwocie 350,5 tys. zł. W ramach dofinansowanych zadań: prowadzono świetlicę integracyjną; zatrudniono asystenta romskiego; ubezpieczono uczniów romskich; zorganizowano zieloną szkołę i wycieczki integracyjne; zorganizowano edukację przedszkolną oraz sportowe zajęcia integracyjne; podjęto działania przyczyniające się do poprawy stanu zdrowia społeczności romskiej poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych/profilaktyki oraz zakup

³³ 1. zatrudnienie asystenta romskiego, planowana kwota dotacji: 13,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 12,5 tys. zł;
2. ubezpieczenie uczniów romskich, planowana kwota dotacji: 0,5 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 0,1 tys. zł;
3. zielona szkoła i wycieczki integracyjne, planowana kwota dotacji: 30,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 19,9 tys. zł;
4. edukacja przedszkolna, planowana kwota dotacji: 8,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 7,2 tys. zł;
5. sportowe zajęcia integracyjne, planowana kwota dotacji: 10,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 6,6 tys. zł;
6. Prowadzenie świetlicy integracyjnej, planowana kwota dotacji: 42,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 42,1 tys. zł;
7. Podejmowanie działań przyczyniających się do poprawy stanu zdrowia społeczności romskiej poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych oraz profilaktyki oraz zakup leków i środków medycznych, planowana kwota dotacji: 20,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 19,2 tys. zł.
8. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych Romów w Gminie Nowy Targ, planowana kwota dotacji: 18,8 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 18,6 tys. zł;
9. Poprawa warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim w Gminie Nowy Targ, planowana kwota dotacji: 224,1 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 224,1 tys. zł.
³⁴ 1. świetlica integracyjna, planowana kwota dotacji: 25,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 24,5 zł;
2. asystent romski, planowana kwota dotacji: 13,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 12,2 tys. zł;
3. edukacja przedszkolna i ubezpieczenie uczniów romskich, planowana kwota dotacji: 8,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 2,8 tys. zł;
4. wycieczki integracyjne, planowana kwota dotacji: 6,8 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 6,7 tys. zł;
5. integracyjne zajęcia sportowe, planowana kwota dotacji: 7,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 6,9 tys. zł;
6. Zakup leków i usług medycznych dla osób ze społeczności romskiej pozostającej w stałym leczeniu, planowana kwota dotacji: 8,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 7,9 tys. zł;
7. Poprawa warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim w Gminie Nowy Targ, planowana kwota dotacji: 33,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 33,0 tys. zł.

³⁵ Stan na 30 września 2020 r.

³⁶ 1. świetlica integracyjna etap I, planowana kwota dotacji: 13,5 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 13,5 tys. zł;
2. świetlica integracyjna etap II, planowana kwota dotacji: 26,5 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji: 11,7 tys. zł;
3. świetlica integracyjna etap IV, planowana kwota dotacji: 5 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji na 30 września 2020 r. 0,00 zł;
4. ubezpieczenie uczniów pochodzenia romskiego, planowana kwota dotacji: 5,0 tys. zł, wydatkowana kwota dotacji na 30 września 2020 r. 0,00 zł;
5. Poprawa sytuacji zdrowotnej Romów poprzez zakup leków i usług medycznych, planowana kwota dotacji: 20,0 tys. zł, na 30 września 2020 r. zadanie w przygotowaniu do realizacji.

³⁷ Wnioskowano o obniżenie dotacji z uwagi na brak możliwości wykonania remontów (nieprzygotowanie dokumentacji przez właścicieli budynków).

leków i środków medycznych; zorganizowano podnoszenie kwalifikacji zawodowych Romów; przygotowano poprawę warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim.

W 2018 najwyższą kwotę wydatkowano na zadanie „Poprawa warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim w Gminie Nowy Targ”; wartość zadania wynosiła 245,6 tys. zł, kwota dotacji 224,1 tys. zł, a rzeczywista wartość wydatków wyniosła 224,1 tys. zł;

W 2019 r. najwyższą kwotę wydatkowano na zadanie „Prowadzenie świetlicy integracyjnej”: wartość zadania wynosiła 25 tys. zł, kwota dotacji 25 tys. zł, a rzeczywista wartość wydatków wyniosła 24,5 tys. zł. Gmina dokonała 10 stycznia 2020 r. zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji w wysokości 492,20 zł.

Ww. zadania zostały objęte szczegółową analizą. Stwierdzono, że:

- celem prowadzenia świetlicy w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. było: zwiększenie uczestnictwa w edukacji dzieci, prowadzenie działań integracyjnych, wsparcie kształtowania i rozwoju indywidualnych umiejętności dziecka. Środki wydatkowano na wynagrodzenie pracowników świetlicy i wyposażenie świetlicy. Osiągniętym efektem wykonania zadania wskazanym w sprawozdaniu z jego realizacji było: „egzekwowanie realizacji obowiązku szkolnego; wsparcie zadań skierowanych na kształtowanie i rozwój indywidualnych umiejętności dziecka; nacisk na prowadzenie działań integracyjnych, zapewnienie różnorodnych zajęć oraz opieki dzieciom, pomoc w odrabianiu lekcji, motywowanie do nauki”. Do realizacji ww. zadań zakupiono elementy wyposażenia świetlicy integracyjnej w Szkole Podstawowej w Ostrowsku (np. zestaw pianek-siedzisk dużych; materac/kształtka rehabilitacyjna; papier ksero i in.);
- w celu realizacji zadania poprawiającego warunki mieszkaniowe na osiedlu romskim 11 października 2018 r. ogłoszono³⁸ i przeprowadzono zgodnie z Pzp³⁹ przetarg nieograniczony na roboty remontowe budynków mieszkalnych jednorodzinnych w miejscowości Ostrowsko w ramach Programu integracji. Przedmiotem umowy zawartej z wykonawcą były prace w trzech budynkach mieszkalnych. Prace zrealizowano zgodnie z umową w okresie od 7 listopada do 14 grudnia 2018 r. Obejmowały one m.in.: izolację cieplną stropu poddasza, roboty zewnętrzne: termoizolacja elewacji budynku, okładziny ścian i posadzek, cokół, instalacje wodno-kanalizacyjne, instalacje elektryczne, tynki. Wartość robót wynikająca z umowy podpisanej w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wynosiła 245,6 tys. zł, w tym środki własne w wysokości 21,6 tys. zł, a wartość otrzymanej dotacji 224,1 tys. zł. Kwota ta została pokryta z dofinansowania otrzymanego za pośrednictwem MUW⁴⁰ z dotacji przyznanej przez MSWiA na podstawie porozumienia zawartego przez Gminę ze Skarbem Państwa - Wojewodą Małopolskim⁴¹ w celu realizacji zadania 16.2.1.1 „Działania krajowe i współpraca międzynarodowa na rzecz społeczności romskiej”.

(akta kontroli str. 299 do 594)

W okresie objętym kontrolą w Gminie nie rozpowszechniano materiałów edukacyjnych na temat społeczności romskiej, przydatnych w przełamaniu negatywnego wizerunku Roma, dostarczających rzetelnej wiedzy na temat Romów, skierowanych do Romów, jak i nieromskiej większości.

³⁸ Na stronie internetowej BIP Urzędu: <https://bip.malopolska.pl/ugnowytarg,a,1503484,przetarg-nieograniczony-roboty-remontowe-budynkow-mieszkalnych-jednorodzinnych-w-miejscowosci-ostrow.html>.

³⁹ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.); dalej: Pzp.

⁴⁰ Małopolski Urząd Wojewódzki.

⁴¹ WP-XVII.3212.12.19.2018 z dnia 02.07.2018

Gmina w okresie objętym kontrolą, poza dofinansowaniem zadań realizowanych w ramach Lokalnego Programu Integracyjnego, nie ponosiła innych wydatków na rzecz mniejszości.

(akta kontroli str. 203 do 209, 281 do 282, 595 do 599, 642 do 643)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Gmina nie ogłosiła żadnego konkursu, którego zakres dotyczył działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz nie udzielała dotacji podmiotom realizującym takie zadania.

Gmina podejmowała natomiast działania mające na celu poprawę warunków bytowych społeczności romskiej. W Lokalnym Programie Integracyjnym dokonano diagnozy potrzeb socjalno-mieszkaniowych społeczności romskiej; pozyskiwano także środki finansowe na remont budynków, mieszkań, prowadzenie świetlicy integracyjnej, zakup leków i usług medycznych oraz zatrudnienie asystenta romskiego.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi
Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Systematyczne rozpoznawanie potrzeb mniejszości narodowej i etnicznej zamieszkujących na terenie Gminy, dotyczących podtrzymywania tożsamości narodowej i kulturowej, oraz wspieranie działalności w tym zakresie, m.in. poprzez ściślejszą współpracę z organizacjami zajmującymi się tematyką mniejszości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, grudnia 2020 r.

Kontroler

Małgorzata Kram

Specjalista k.p.

.....
Podpis